

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru — Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 1141/2014, pokiaľ ide o postup overovania porušovania pravidiel o ochrane osobných údajov v súvislosti s voľbami do Európskeho parlamentu

[COM(2018) 636 final – 2018/0328 (COD)]

(2019/C 110/14)

Hlavná spravodajkyňa: **Marina YANNAKOUDAKIS**

Konzultácia	Európsky parlament, 1. 10. 2018 Rada, 24. 10. 2018
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Rozhodnutie predsedníctva	16. 10. 2018
Prijatie v pléne	12. 12. 2018
Plenárne zasadnutie č.	539
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	109/2/3

1. Závery a odporúčania

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) podporuje postoj Európskej komisie, podľa ktorej je toto nariadenie potrebné vzhľadom na nedávne udalosti v súvislosti s prípadom Facebook/Cambridge Analytica týkajúcim sa údajného nezákonného spracovania osobných údajov.

1.2. EHSV uznáva, že v dnešnom svete je technologický rozvoj, sociálne médiá a uchovávanie osobných údajov spoločnosťami v celej EÚ skutočnosťou. Potreba týchto nástrojov nie je spochybňovaná, keďže sa pohybujeme v globálnom technologicky vyspelom svete. Výzvou je pohybovať sa v tejto oblasti takým spôsobom, ktorý chráni občanov EÚ, umožňuje transparentnosť a slobodu ich základných ľudských práv.

1.3. Využívanie údajov a sociálne médiá zásadne zmenili spôsob, akým politické strany vedú volebné kampane, keďže strany sa môžu zamerať na potenciálnych voličov. Tento vývoj viedol k väčšiemu tlaku na sociálne médiá ako na formu ovplyvňovania voličov a ich úmyslu pri hlasovaní. EHSV očakáva, že Úrad pre európske politické strany a európske politické nadácie⁽¹⁾ (ďalej len „úrad“) bude skúmať oblasti, v ktorých by mohlo dochádzať k porušovaniu ochrany údajov, a navrhovať spôsoby, ako tomu zabrániť. Mal by tiež zaviesť kontrolný mechanizmus, aby sa zabezpečila ochrana údajov a využívanie údajov podľa presne vymedzených kritérií.

1.4. EHSV podporuje ciele návrhu a súhlasí s tým, že demokracia je jednou zo základných hodnôt, na ktorých je EÚ založená. V zmluvách sa stanovuje, že občania EÚ sú priamo zastúpení v Európskom parlamente, aby sa na európskej úrovni zabezpečilo fungovanie zastupiteľskej demokracie.

1.5. Toto zastúpenie má formu volených členov z politických strán alebo jednotlivcov v členských štátoch kandidujúcich vo voľbách. Volebná platforma prešla v poslednom desaťročí zmenami, pričom vzrástol význam sociálnych médií. Európska komisia sa musí týmto vývojom teraz zaoberať, pričom zvýšenie počtu zamestnancov úradu je jedným zo spôsobov, ako zabezpečiť ochranu osobných údajov a zabrániť ich zneužívaniu na získavanie politických výhod. V tejto súvislosti musí byť prioritou zabezpečiť, aby sa voľby konali za rovnakých podmienok a aby žiadna skupina nemala výhody z využívania údajov.

⁽¹⁾ www.appf.europa.eu.

1.6. Aby však úrad riadne fungoval, musia existovať isté kritériá z hľadiska jeho právomocí a kompetencií. V súčasnosti je úlohou orgánov pre ochranu osobných údajov členských štátov zabezpečiť, aby nedochádzalo k zneužitiu údajov politickými stranami. Podmienky spolupráce medzi úradom a národnými orgánmi pre ochranu osobných údajov sa musia riadne vymedziť. Okrem toho v mnohých členských štátoch majú orgány pre ochranu osobných údajov obmedzené zdroje a Komisia by mala zvážiť ich financovanie, aby mohli s úradom spolupracovať.

1.7. EHSV poukázal na možné problémy týkajúce sa zneužitia údajov vo svojom stanovisku o ochrane osobných údajov ⁽²⁾, v ktorom sa venoval oblastiam vyvolávajúcim obavy.

1.8. EHSV podporuje nábor ďalšieho personálu úradu, pretože sa domnieva, že tento personál bude môcť lepšie spolupracovať s členskými štátmi prostredníctvom orgánov pre ochranu osobných údajov s cieľom zabezpečiť, aby sa porušenia ochrany údajov riadne vyšetrili a uložili sa sankcie v prípade, že sa tieto porušenia potvrdia.

1.9. EHSV uznáva, že postupy pri voľbách do Európskeho parlamentu sú v právomoci členských štátov podľa rámca EÚ. EHSV tiež očakáva, že na porušenie pravidiel o ochrane údajov upozornia úrad orgány pre ochranu osobných údajov alebo jednotlivé strany.

2. Kontext stanoviska

2.1. Nedávne udalosti ukázali, že občania môžu byť terčom masových dezinformačných online kampaní s cieľom diskreditovať voľby a zbaviť ich legitimity. Takisto sa predpokladá, že osobné údaje ľudí boli nezákonne zneužitú na ovplyvnenie demokratickej diskusie a slobodných volieb.

2.2. V máji 2018 nadobudlo účinnosť všeobecné nariadenie o ochrane údajov, v ktorom sa stanovili prísne pravidlá spracovania a ochrany osobných údajov. Vzťahuje sa na všetky európske a vnútroštátne politické strany a iných aktérov v súvislosti s voľbami vrátane sprostredkovateľov údajov a platformami sociálnych médií.

2.3. Pred voľbami do Európskeho parlamentu v roku 2019 Európska komisia navrhla niekoľko cielených zmien nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 1141/2014 z 22. októbra 2014 o štatúte a financovaní európskych politických strán a európskych politických nadácií ⁽³⁾, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby sa voľby konali podľa prísnych demokratických pravidiel a pri plnom rešpektovaní európskych hodnôt demokracie, právneho štátu a dodržiavaní základných práv.

2.4. Na základe navrhovaných zmien by bolo predovšetkým možné sankcionovať európske politické strany alebo nadácie, ktoré porušovaním pravidiel o ochrane údajov ovplyvňujú alebo sa pokúšajú ovplyvniť voľby. Sankcie by predstavovali 5 % ročného rozpočtu príslušnej európskej politickej strany alebo nadácie. Sankciu bude ukladať úrad. Politická strana alebo nadácia, pri ktorej sa zistí, že porušuje pravidlá, nebude okrem toho môcť požiadať o financovanie zo všeobecného rozpočtu Európskej únie v roku, v ktorom bola sankcia uložená.

2.5. V návrhu sa takisto stanovuje postup na overenie toho, či porušenie ochrany údajov, ktoré zistil vnútroštátny dozorný orgán pre ochranu údajov, slúžilo na ovplyvnenie výsledku volieb do Európskeho parlamentu. Pri tomto postupe sa použije „výbor nezávislých významných osobností“, ktorý koná na žiadosť úradu. Výbor nezávislých významných osobností je zriadený článkom 11 nariadenia. Pozostáva zo šiestich odborníkov, ktorých vymenúva Európska komisia, Európsky parlament a Rada, ale ktorí nie sú ich zamestnancami.

2.6. Aby mal úrad dostatočný počet zamestnancov na vykonávanie svojich úloh nezávislým a účinným spôsobom, sa okrem toho navrhuje zvýšiť ich počet o sedem (okrem súčasných troch zamestnancov vrátane riaditeľa).

3. Všeobecné pripomienky

3.1. EHSV podporuje ciele návrhu a súhlasí s tým, že demokracia je jednou zo základných hodnôt, na ktorých je EÚ založená. V záujme zabezpečenia fungovania zastupiteľskej demokracie na európskej úrovni sa v zmluvách stanovuje, že občania EÚ sú priamo zastúpení v Európskom parlamente. Preto je nevyhnutné, aby jej občania mohli bez akýchkoľvek prekážok vykonávať svoje demokratické právo. Akýkoľvek zásah do slobodnej voľby počas volebného procesu je nedemokratický a neprijateľný.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 123.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 317, 4.11.2014, s. 1.

3.2. EHSV uznáva, že vo volebných kampaniach sa čoraz častejšie využívajú osobné údaje. Vo volebných kampaniach v Spojenom kráľovstve sa v roku 2017 vynaložilo viac ako 40 % reklamných nákladov na digitálne kampane. V tomto kontexte je pochopiteľné, že je lákavé využiť osobné údaje na zameranie na určité skupiny. Nie je však prijateľné, aby sa osobné údaje vymieňali bez vedomia dotknutej osoby. Ide o zásadné porušenie ľudských práv.

3.3. Rozvoj webu, rýchlosť prenosu informácií a globálne dôsledky si vyžadujú, aby sa k bezpečnosti uchovávaných údajov pristupovalo dôsledne. Vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov sa na tento účel stanovujú prísne pravidlá. Osobné údaje musia byť predovšetkým spracúvané zákonným spôsobom a dôsledne. Politické strany môžu v súčasnosti zákonne využívať údaje podľa pravidiel všeobecného nariadenia o ochrane údajov za určitých obmedzení. Politická agitácia sa vo väčšej miere opiera o sociálne médiá. Snažiť sa zastaviť tento trend by nemuselo nevyhnutne pomôcť demokratickému procesu, pretože by sa tým obmedzili možnosti politických strán informovať potenciálnych voličov o svojom volebnom programe.

3.4. EHSV uznáva suverenitu členských štátov vo volebnom procese a Komisia musí túto suverenitu členských štátov rešpektovať. EÚ nemôže prijímať právne predpisy na postihovanie národných politických strán, pretože ide o právomoc členských štátov. EÚ preto môže iba navrhovať opatrenia na postihovanie európskych politických strán. Na tento účel Komisia navrhuje zmenu nariadenia, ktoré upravuje ich štatút a financovanie. Úrad tým pri vyvedení záverov získava autoritu v prípade, že sa dokáže zneužiť.

4. Konkrétne pripomienky a odporúčania

4.1. EHSV uznáva, že úrad je v súčasnosti personálne poddimenzovaný. Pracovná záťaž riaditeľa a jeho dvoch zamestnancov je už teraz veľmi vysoká a nadchádzajúce voľby do Európskeho parlamentu ich vystavia ešte väčšiemu tlaku. EHSV preto podporuje návrh, aby mal úrad stálych zamestnancov a aby sa riaditeľovi udelili právomoci menovacieho orgánu, pretože je nevyhnutné, aby mal úrad dostatočné ľudské zdroje na riadne pozorovanie volieb.

4.2. Využívanie údajov a sociálne médiá zásadne zmenili spôsob, akým politické strany vedú volebné kampane, keďže strany sa môžu zamerať na potenciálnych voličov. Tento vývoj viedol k tomu, že sociálne médiá sa čoraz častejšie využívajú na ovplyvnenie úmyslu voličov pri hlasovaní. EHSV očakáva, že úrad bude skúmať oblasti, v ktorých by mohlo dochádzať k porušovaniu údajov, a navrhovať spôsoby, ako tomu zabrániť. Mal by tiež zaviesť kontrolný mechanizmus, aby sa zabezpečila ochrana údajov a využívanie údajov podľa presne vymedzených kritérií.

4.3. Podľa EHSV je potrebné, aby sa precizovalo, čo predstavuje pokus o ovplyvnenie volieb porušením pravidiel o ochrane údajov. Mala by sa zvážiť možnosť zriadenia pracovnej skupiny pozostávajúcej z orgánov pre ochranu osobných údajov členských štátoch a úradu s cieľom vytvoriť medzi úradom a orgánmi pre ochranu údajov čo najlepšie pracovné postupy, pretože ochrana údajov nepozná v rámci EÚ hranice.

4.4. Riaditeľ úradu sa vymenúva podľa postupu uvedeného v článku 6 ods. 3 nariadenia. Je nezávislý a nezodpovedá sa inštitúciám EÚ. Európskej komisii a Európskemu parlamentu bude musieť každoročne predkladať správu, a preto by mohlo byť vhodné udeliť Európskemu parlamentu právomoc vyjadrovať sa k tejto správe a hlasovať o nej. Tým by sa zabezpečila určitá zodpovednosť úradu a zvýšila transparentnosť procesu.

V Bruseli 12. decembra 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER